

Halászlati Lapok

A Magyar
Mezőgazdaság
melléklete

XIV. évfolyam

2013
március

A Magyar Haltermelők és Halászati Vízterület-hasznosítók Szövetsége
információs és marketing hírlevele

SZERKESZTI: Szerkesztő Bizottság • FELELŐS SZERKESZTŐ: Hajtun György
E LAPSZÁMUNK A VIDÉKFEJLESZTÉSI MINISZTERIUM TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT

Fontos döntések az elnökségi ülésen

A Magyar Haltermelők és Halászati Vízterület-hasznosítók Szövetsége (MAHAL) elnöksége február 19-én ülésezett. A napirendi pontok között szerepelt a két elnökségi ülés között lezajlott eseményekről szóló tájékoztató elfogadása, tagfelvételi kérelmek elbírálása, a szövetség 2013. évi munkatervének, az elnökségi ülések tervezett időpontjainak az elfogadása. Ugyancsak szerepelt a napirendek között a Dinnyési Halgazdaság Kft. alapító okiratának és a kft.-vel kötendő szerződések feltételeinek az elfogadása, valamint a MAHAL 2013. évi költségvetése.

Dr. Németh István, a MAHAL elnöke az elmúlt időszak eseményeit tartalmazó tájékoztatót kiegészítve elmondta, hogy a MAHAL – a MASZ-szal közösen – ismét levelet írt a VM illetékes főosztályának a hal (hazai előállítású édesvízi halak és halászati termékek) áfájának csökkentése érdekében. Hangsúlyozta, hogy az ágazat igen nehéz gazdasági helyzetben van, mivel a hal árát nem lehet növelni, holott a termelési költségek jelentősen tovább emelkedtek. Az áfa csökkentése adna némi segítséget az ágazatnak, és a fekete piac is visszaszorulna.

Dr. Orosz Sándor igazgató arról tájékoztatót, hogy három új tagfelvételi kérelem (Bia-Tehag Kft., Csiff-Land Kft., Hortobágyi Halgazdaság Zrt.) érkezett a szövetséghez. Az elnökség egyhangú szavazással fogadta el a jelentkezéseket. Az elnökség abban is egyetértett, hogy a Hortobágyi Halgazdaság Zrt. vezetője meghívottként jelen legyen az elnökségi üléseken. Ugyancsak elhangzott, hogy a HAKI-val – amely tavaly visszalépett a tagok sorába – együttműködési megállapodás született. A február 27-i gödöllői víziállat-egészségügyi tanfolyam sikerén felbuzdulva – és kellő számú jelentkező esetén – tavasszal még egy ilyen tanfolyamot szervez a szövetség a HAKI-ban. Január óta heti rendszerességgel közlönyfigyelőt kap a tagság, amit az elnökségi tagjai igen hasznosnak ítélték.

Az igazgató által összeállított munkatervről is érdemi vita folyt. A cél szerinti feladatok sorából két rendkívül jelentős ügy emel-

Németh István MAHAL-elnök

kedik ki: az új halgazdálkodási törvény, valamint az Európai Tengerügyi és Halászati Alap. Minden jel arra mutat, hogy idén az Országgyűlés az 1997. évi halászati törvény helyébe új halgazdálkodási törvényt fogad el. A törvényjavaslat előkészítőinek ütemrendjéhez igazodva meg kell szervezni a társadalmi vitában való részvételt, a tervezett előírásokra vonatkozó MAHAL-álláspont kialakításának és képviselőtételének ügymenetét. Biztosítani kell, hogy a MAHAL álláspontját a döntéshozók megismerjék, és minél nagyobb számban el is fogadják azt. Az új törvény már most látható változtatásai és a kor követelmények alapján célszerű megteremtteni egy új, MAHAL-szintű (közös, országos), online területi horgászengedély-értékesítési rendszert.

Az EU új Európai Tengerügyi és Halászati

Tartalom:

A Balaton, a legnagyobb horgászvíz	2
Jól működő halgazdaság a Donát-patak mentén	4
A halászat és haltenyésztés hazai helyzete 1994-2010 között	6

ti Alapja fogja meghatározni a 2014 és 2020 közötti időszak legfontosabb pénzügyi paramétereit. Legalább ennyire fontos, hogy ehhez kapcsolódóan nemzeti akvakultúra-stratégia is készül. Az e dokumentumok előkészítésében és az ezzel kapcsolatos MAHAL-álláspontok kialakításában minden tisztségviselőnek aktív szerepet kell vállalnia. A társadalmi egyeztetés különböző testületeibe (Agrárgazdasági Tanács, HOP MB, HASKOBI, UMVP MB, Országos Halászati Tanács stb.) delegált képviselőink számára biztosítani kell a képviselőhöz szükséges szakmai municiót. A VM együttműködő partnereként rendszeresen véleményezni kell a jogszabály-tervezeteket. Folyamatosan figyelemmel kell kísérni a szövetség tagjainak az ügyeit (támogatások, jogszabályok, egyedi vagy csoportos jogsérelmek stb.), hogy szükség esetén az érdekképviselet közbelephessen.

A szervezeti étellel kapcsolatos feladat, hogy a szövetség önkormányzati fórumrendszerét működtetni kell. Az idén két közgyűlést (május és december) és egy tagi fórumot (szeptember) kell tartani, továbbá minden tagozatnak legalább egy taggyűlést kell összehívnia. Az elnökség – a felügyelő bizottsággal közösen – minimum négy ülést tart. A tagi rendezvényeken és testületi üléseken a cél szerinti feladatoknál kiemelt ügyekkel kell foglalkozni, tájékoztatási, véleménykérelmi és/vagy döntéshozatali céllal. A HAKI közreműködésével rendezni kell a Pontytenyésztő Tagozat ügyeit.

A gazdálkodási feladatok körében le kell zárni az immár több, mint két éve lezáratlan ügyeket. Felhatalmazta az elnökség az elnököt a dinnyési kft. alapító okiratának aláírására. A Vöröskő utcai székházat tulajdoni hányadként kell értékesíteni. A szövetség idei költségvetésével kapcsolatban az a döntés született, hogy az elnökség további lépéseket tesz a bevételi-kiadási oldalak egyensúlyba hozása érdekében.

H. Gy.

A Balaton, a legnagyobb horgászvíz

Több, mint egy éve voltam a Balatoni Halgazdálkodási Nonprofit Zrt. siófoki irodájában, hogy a cég tevékenységéről tudósítsak. Ezzel a ténnyel Füstös Gábor vezérigazgató szembesített, amikor beléptem az irodájába. Nem volt semmiféle tudatosság, szándék, hogy egy évig kimaradt a balatoni cég a megszólítottak sorából, csupán az élet hozta így. Igazat kell, hogy adjak a vezérigazgatónak akkor, amikor azt mondja, hogy egy cég akkor létezik, ha hírt adnak róla (minek átúszni a Csendes-óceánt, ha senki nem tud róla?). Ráadásul azokat a cégeket kedvelem igazán, ahol mindig történik valami, ahol fejlődést tapasztalni, kreatív a cégvezetés, és a munkahelyi légkör is baráti. A Balatoni Halgazdálkodási Nonprofit Zrt. pedig ilyen munkahely.

• Vezérigazgató úr, magyarázkodó bevezetóm után kezdjük azzal a beszélgetéssel, hogy a cég évek óta megjelenik a FeHoVa kiállításon. Miért tartja fontosnak a kiállításon való részvételt?

– Azért, mert a Balaton az ország legnagyobb, s ebből adódóan a legtöbb horgászt is vonzó horgászati vízterülete. Társaságunk tevékenységében meghatározó szerepe van a horgászatnak, s ahol csak lehet, személyesen is találkozunk a horgászokkal, válaszolunk a kérdéseikre. Az is fontos, hogy ilyen alkalmakkor az éves területi engedélyünket akciósan kínáljuk. A bizományos szerződések azonban azt igazolják, hogy leginkább a környékbeli horgászok élnek ezzel a lehetőséggel, holott a nyilvántartásaink szerint igen sok a budapesti horgász, aki a Balatonon hódol kedvenc hobbijának. Így tehát a két nagy horgászkiállításon, a FeHoVa-n, és a Híd Csarnok-beli rendezvényen (ez még előttünk van) ott vagyunk, hogy ezt a lehetőséget, azaz az akciós jegy megvételét minél többek számára elérhetővé tegyük.

• Hány területi jegyet sikerült eladni?

– Itt a FeHoVa-n egész pontosan 41-et.

• Ez sok vagy kevés?

– A tavalyi hasonló rendezvényhez képest – ahol ezt az akciót elkezdtük – sok, mert több, mint háromszor több jegyet adtunk el. A horgászok – úgy tűnik – igénylik ezt a lehetőséget.

• Hogyan értékeli az idei kiállítást?

– Sokféleképpen értékelhetném a megjelenésünket. Olyan szempontból is, hogy még mielőtt ebbe a székbe ültem, azelőtt is rendszeresen ott voltam a kiállításon. A horgász-cikk kereskedők jó részét személyesen ismerem és jó a kapcsolatunk. Nos, ők mondták, hogy az elmúlt tíz év legerősebb, legjobb kiállítása volt az idei. Nagyon sok látogató volt kíváncsi a mi standunkra is. Egy másik értékelési szempont szerint nekünk arra is figyelniünk kell, hogy a horgász hogyan értékeli a társaság tevékenységét. Készítettünk egy kérdőívet, amelyen 15 kérdésre kértük a válaszokat. Meglehetősen sokan – szám szerint 168-an – töltötték ki a kérdőívet, közöttük

kisorsoltunk egy éves területi jegyet, amit a közeljövőben át is adunk.

• Milyen következtetések vonhatók le a gyors közvélemény-kutatásból?

– Bár még nem értékeltük ki a kérdőívet, annyit mondhatok, hogy a horgászatról összegyűjtött adatainkat visszaigazolni látjuk a kérdőívek válaszaiban. Akár az ellenőrzési gyakoriságot, akár a tilalmi kérdésekben való egyetértést, akár a busa-kérdést vizsgáljuk, megerősítettek bennünket abban, hogy a társaság jó úton halad. Példaként hadd említsem, hogy feltettük a kérdést: elégedett-e a balatoni horgászrenddel. A kérdőívben 114 húzták be az igen választ. Úgy gondolom, hogy ez eléggé meghatározó többséget jelent. Aztán azt is megkérdeztük, hogy mit tennének a busaállomány gyérítése érdekében? Hatvan horgász azt válaszolta, hogy az állított hálós halászat intenzitását fokozná. Az látszik tehát, hogy a horgászok többsége megérti – talán ebben a mi folyamatos kommunikációnk is segített – hogy miről is szól az ökológiai rendszerű halászat. Az állított hálós halászatot a keleti medencében végezzük. A kérdőívre válaszolók közül ez a bizonyos hatvan fő, vagy a többségük valószínű-

leg itt is horgászik. Ugyanakkor a többség csak partról horgászik, hiszen 63-an jelezték, hogy partról és csónakból is úzik a mesterséget. A parti horgászt kevésbé zavarja a busa.

• A csónakos horgászatnak van ma egy másik aktualitása is...

– Így igaz, a csónakok kikötőben való elhelyezése kötelező. Ez a rendelet egy tíz éves jogszabály, amely szerint a balatoni horgászcsónakokat kikötőkben szabad csak tárolni. A rendelet betartását mi is problémásnak ítéltük, nem csoda, hogy a horgászok körében is igen nagy felzúdulást eredményezett. A jegybizományosainktól sorra azt az információt kapjuk, hogy a horgászok azért nem veszik a jegyet olyan mennyiségben, mint tavaly, mert – bár az okok összetettek, de az egyik fő ok, hogy – a csónakból való horgászás ellehetetlenült. Egy levélben azt írja az egyik horgász, hogy nemlétező kikötőkbe akarják kényszeríteni a horgászt. Igaza van. Hiába tíz éves a jogszabály, a kikötő létesítésével foglalkozó szervezetek nem építettek kikötőket. Hiányzik tehát az infrastruktúra. Jómagam, állami vállalat vezetőjeként, nem mehetek szembe a jogszabályi kötelezettségekkel, de nem mi tehetünk erről. S ha így folytatódik a tendencia, akkor még kevesebb horgászjegyet adunk el. Már így is 15 százalékkal csökkent a vásárlók száma, s ez a bevételkiesés már nekünk is problémát okoz.

• Úgy tűnik, a FeHoVa-ról mindenhova el lehet jutni. Jussunk el oda a beszélgetésben, hogy milyen most a Balaton állapota!

– A Balaton nevében mondom – tegnap beszélünk vele – hogy köszöni szépen, jól van. A víz mennyisége alakul, a hiány egyre kevesebb. Mindenki láthatja, hogy a Sió-csatornában nincs, illetve alig csordogál a víz. Írja meg, kérem, hogy mi nem eresztjük el a vizet a csatornán keresztül! A vízszintszabályozás egyébként is kizárólagosan a vízügy

Az idei FeHoVa-n a társaság standja

kompetenciája, aminek kereteit jogszabályok rögzítik. A meder tehát telik, s van még hóban tárolt csapadék a vízgűjtő területeken is. Az előrejelzések szerint a tavasz csapadékos lesz, bízom benne, hogy elég lesz a víz arra, hogy a tógazdaságainkat is megtöltsük, hogy ne legyenek olyan problémáink, mint tavaly. S bízom abban is, hogy meglesz az a vízszint, amely a horgásznak, halásznak, s nem utolsó sorban a hálnak egyaránt szükséges. Tavaly 70 centiméternyi víz hiányzott a tóból, remélem, hogy ez a vízmennyiség visszajön.

• S mi a helyzet a víz minőségével?

– Ez már más kérdés. A jelenlegi vízminőség csodálatos a turizmus, a vízisport számára. De nem ez volna a kívánatos a halgazdálkodás szempontjából, hiszen ez a víz tápanyagban szegény. A halállomány ennek következtében fogy, s ha nincs elég hal a tóban, akkor a horgásznak sincs mit fognia. S összefügg ez a busa kérdéssel is, hiszen az egyébként is kevés plankton a busa tovább ritkítja, így az őshonos halfajok táplálékforrása is szűkül. A halállomány beáll arra a szintre, amit a Balaton nyújtani tud. S ezzel a problémával leginkább a döntéshozóknak kellene szembenézniük. A Balaton vízminőségének javításáért igen sokat tettek az illetékesek, de valóban az volt-e a cél, hogy a vízminőség pozitív hatásaira a halgazdálkodás, horgászturizmus negatívan reagáljon? Ha szükség van a horgászturizmusra, akkor ezt a kérdést meg kell válaszolni.

• Hogyan? Mi lehet a megoldás?

– Azt nem tudom. De egyet tudok: csökkenő táplálékkészletre a halállomány is csökkenni fog. Ha az elmúlt tíz év tendenciája folytatódik és ilyen ütemben tisztul tovább a víz, akkor a tó haleltartó képessége eljut arra a pontra, amikor az állomány visszafordíthatatlanul lecsökken.

• S milyen a halállomány összetétele ökológiai szempontból?

– Sajnos nem kedvező. A Balaton alapvetően süllős, keszeges víz, ez többé-kevésbé így is van. Viszont mellétettünk rengeteg telepített pontyot, mégpedig horgászérdekből. Szerencsére van még egy táplálékbázis a ponty számára, ez pedig a vándorkagyló. Erre a potenciálra építve tudtuk növelni a telepített ponty mennyiségét, mégpedig úgy, hogy másfélszer annyi kétnyaras pontyot teszünk a vízbe, ugyanabban a súlyban. Ezek a halak aztán három hónap alatt a vándorkagylón méreteresre híznak. Idén tavasszal a vízre kifutó halászhajóink mintát vesznek az áttelelt állományból, és felmérjük, mennyi kárt okozott az enyhe tél, a kormoránok kártételén túl. Számukra terülj-terülj asztalkám volt a tó, mert alig volt befagyva. A halászszámányból vett mintát aztán egészségügyi szempontból bevizsgáltatjuk.

• Nem csak a madarak élőködnek a halállományon, hanem az orvhorgászok is. Sikerkült-e előbbre lépniük a halórzés tekintetében?

– Máshonnan közelíteném meg a választ. A közelmúltban nagy port vert fel egy vendéglős televíziós nyilatkozata, miszerint arra

II. Nemzeti Halászbál Gödöllőn

Január 25-én rendezték meg a Szent István Egyetem MKK-KTI Halgazdálkodási Tanszékének szervezésében a II. Nemzeti Halászbált.

A bál exkluzív helyszínen, a gödöllői Grassalkovich kastély nagytermében került megrendezésre, ahol a 130 vendég gyönyörű környezetben élvezhette a programokat.

A vendégeket dr. Urbányi Béla tanszékvezető, dr. Gyuricza Csaba, a vendéglátó tanszék karának dékánja, dr. Németh István, a MAHAL elnöke és dr. Váradi László, a MASZ elnöke köszöntötte.

A köszöntést követően Hadházi László humorista, majd a Fricska táncgyűttes műsora szórakoztatta a közönséget. A vacsora során egyedi halételeket (füstölt tok, pisztráng) és hagyományos farsangi ételeket kóstolhattak a vendégek, míg a desszert az Aranypony Zrt. által készített, hal formájú belga édességek sokaságából állt.

A talpalávalót a Táncz-e-Váty zenekar biztosította, hajnali 3 óráig tartott a mulatság. Közben a vállalkozások által felajánlott

tombola-nyeremények sorsolása hozta izgalomba a vendégeket, a fődíjat, 2 személyes parádsavári hétvégét a Szabolcsi Halászati Kft. nyerte el.

Köszönettel tartozunk a tombola ajándékok biztosító vállalkozásoknak-magán személyeknek, a MAHAL, MASZ, MOHOSZ és EnergoFish Kft.-nek az anyagi támogatásért, valamint a Halgazdálkodási Tanszéknek szervezési, adminisztrációs munkájáért és anyagi hozzájárulásáért.

A kezdeményezés múlt évben indult. Az ágazat elhatározta, hogy évente, a farsangi bál időszakban rendezzi az eseményt, melynek múlt évben a Debreceni Egyetem volt a házigazdája, és jövőre a Veszprémi Egyetem késztheti kára ad otthont a vendégcseregnek. Az elmúlt két bált követően elmondhatjuk, hogy a kezdeményezésnek van jövője, és a pozitív fogadtatás mutatja, hogy az ágazati szereplők igénylik a kötetlen találkozást és szórakozást.

Jövőre, reméljük, hasonlóan színvonalas bálon találkozhatunk ismét a kollégákkal!

a kérdésre, hogy honnan szerzi be a süllőt, azt a választ adta, hogy a horgásztól veszi. De a balatoni horgászrend szerint a horgász nem adhatja el az általa kifogott halat. (Csak zárójelben: a magyar jogrendszer nem tiltja ezt a cselekedetet, remélem, az új törvényben már lesz ilyen paragrafus.) A vendéglős tehát magára hívta az élelmiszerlánc-biztonsági felügyeletet, bár ezzel kapcsolatosan megjegyezném, hogy nem ártana, ha ezek az ellenőrzések szigorodnának, gyakoribbá válnának. Mi meg tesszük a magunkét, a jogszabályok mellé azonban a hatósági ellenőrzéseket is gyakoribbá kellene tenni. Mert ma nyugodt szívvel használják a balatoni fogas márkanevet, de nincs mellette eredetbizonyítvány. Elméletileg, itt a Balaton partján, legalisan halat csak a mi társaságunk forgalmazhatna. Erre mi képesek vagyunk. A horgász viszont csak saját szükséglete szerint foghat halat. De nem kitérve a halórzésre vonatkozó kérdés elől, mondhatom, hogy javuló hatásokkal dolgoznak halászati őrünk.

• S mit mutatnak a horgász- és a halászfogások eredményjelzői?

– A fogási naplók adatainak elemzéséből meglepő dolgok derülnek ki. Például az, hogy a balatoni csúcsforgászok – az eddigi feldolgozott, még nem végleges naplóadatok alapján – 230 kilogrammos átlagot fognak ki a tóból évente, ebből a csúcsfogás 360 kilogramm volt. Kérdezem, hogy ezt a halmenyiséget meg is eszik? Ugyancsak a naplókól derül ki, hogy a horgászok – az elmúlt három év adatai alapján – évente 70 tonna süllőt fognak ki a Balatonból. A halászok ezzel szemben 2 tonna süllőt halásznak évente, mégis a horgász mondja, hogy a halász a süllőt ellopja. Én csak azt szeretném, hogy a 70 tonnányi süllő feketén eladott részét mi foghassuk ki és adhassuk el a vendéglősök-

nek. Ne a horgászok privilégiuma legyen a balatoni vendéglők ellátása süllővel. Egyébként hadd mondjak még egy-két adatot a horgászatról: a Balatonon az átlagfogás 23 kilogramm évente (az országos átlag 10–13 kilogramm). Az ötszáz tonnás horgászfogásra 250 tonna halászfogás jut évente. A mi fogásunk kétharmadát a busa teszi ki, a süllő és a pontyfogásunk pedig jellemzően 10 tonna alatti. S még valami: az igazán csúcsforgászok átlagfogását már említettem. Ezer jó horgász tehát ugyanannyit fog, mint a halász, s nem abból a halból, amiből mi. Ez azt jelenti, hogy a balatoni horgászok 2–3 százaléka (40 ezer horgász van a Balatonon) viszi el a fogások felét. Ezzel csupán azt mondom, hogy nem a halász az, aki elviszi a tóból a halat.

• Lám, milyen messzire jutottunk a FeHoVa-tól. Nagy a tó, hosszasan lehetne még beszélni a problémákról, de a terjedelemből vége.

– Akkor végezetül még egy dolgot hadd említssek: itt van ez a népi kezdeményezés a halászat betöltéséről. A törvény szerint horgászra, halászra egyaránt vonatkozik a tilalmi időszak. A népi kezdeményezés viszont azt tartalmazza, hogy tiltsanak be minden halászati tevékenységet a természetes vizeken. Úgy gondolom, nagyon rosszul megfogalmazott kérdést vetettek fel, meglovagolva a hagyományos horgász-halász ellentétet. Az előterjesztés szerint a horgászokra is ugyanúgy vonatkozik a tilalmi idő, mint a halászokra. Sőt, ha megtiltják a halfogást, akkor a balatoni busa ritkítása sem lehetséges, ami jelenleg kiemelt közfeladat. A Balatonnak vannak specialitásai, ezért is szeretnénk, hogy az új törvényben a Balatonnal külön fejezetben foglalkozzanak.

– H. Gy. –

Jól működő halgazdaság a Donát-patak mentén

Három évtizede, hogy a Czikkhalas vállalkozás létrejött. Nem nehéz kiszámolni, hogy gyökereik a múlt rendszerben, azaz a szocializmusban eredtek. Hogy a cég ma is talpon van, ez elsősorban Czikk László makacsságnak, hitének, kitartásának köszönhető. A múlt század '80-as éveinek kezdetén senki nem gondolta volna, hogy egy tönkrement tsz-ból lehet valamit építeni. Czikk László bebizonyította, hogy lehet, ugyanis ma félszáz dolgozóval 220 hektár tófelületen – tíz nagy tóban, és 23 telelőben –, erdőgazdálkodással és vadásztatással kiegészítve végzik a Donát-patak völgyében a mindennapi munkát. A Czikkhalas Kft. ma már meghatározó szerepet játszik a hazai pontytermelésben és -forgalmazásban, s a pontyon kívül nagy mennyiségben termelnek ragadozóhalakat és amurt is.

Amikor leülünk a jubileumról beszélgetni, Czikk László szabadkózik: Egyed Imre termelési igazgató – akit az ország legjobb halas szakemberének tart – éppen odahaza, Hortobágyon tartózkodik, így Katics Máté cégvezető ült le Laci „bácsi” mellé. Mindjárt az elején tisztáztuk, hogy a cégalapító ma már nyugdíjas, a cég szakmai munkájában aktívan már nem vesz részt, de a gazdálkodás menetét a tőle megszokott szigorral ellenőrzi. Segíti ebben felesége, aki a cég ügyvezető igazgatója.

A kezdetek emlékeztetése ma is: 1982-ben, Brezsnyev halála napján nyitotta meg az első halas boltot, Decsen.

„Nem volt az olyan rossz világ: sokan lopnak keveset, a mai világban kevesen lopnak sokat. Hogy értse, amit mondok: sokan még egy fizetést haza tudtak vinni a térszemből, állami gazdaságokból. Ha kellett csavar, nem mentünk a vasboltba, hanem a térsz rakтарыból szereztük be a szükségletet. Ma viszont egyeseknek jut nagyon sok, a tömegnek pedig kevés, ezért elégedetlen a világ” – egyik időszak sem volt normális, summázta véleményét a tógazda.

Czikk László

Akkoriban még szokatlan volt az olyan elgondolás, hogy valaki halboltot nyit. De miután Czikk László egész életében „közel volt” a halhoz – az édesapja erdész volt, s az erdőben mindig voltak holtágak, amelyekből rendszeresen fogták ki a halat, így a családi asztalon mindig volt egy kevéske halétel – számára nem volt eretnek a gondolat, hogy egy olyan vidéken, ahol az átlagnál több halat fogyasztanak az emberek, ott nyisson halboltot. A '80-as évek elején a decsi térszben dolgozott, s az irodával szemben meghirdettek egy üzlethelyiséget, amit kibérelt. A halat a bonyhádi térsztől vette, s mint minden ilyen esetben, lépésről lépésre fejlesztette a vállalkozását. Az előre menekülést egyfajta kényszer is szülte: a decsi térsz elnöke megirigylte Laci boltját, nyitott egyet ő is, ám a két bolt már nem volt rentábilis a kis faluban. Ezért Szekszárdon épített egyet, majd Tolnában, Pakson és Baján nyitott üzleteket.

Az öt üzlet áruval való ellátása viszont nem ment könnyen: „Az akkori haltermelők egyszerűen képtelenek voltak olyan és annyi halat eladni, amire az üzleteknek igénye lett volna.” Ez ösztönözte arra, hogy halastavakat építsen, mert akkor is azzal szolgálja ki saját magát, amire szüksége van. A varsádi Donát-völgyében megtalálta az ideális helyszínt a tógazdaság megépítéséhez, így ma már a tíz nagy tó mellett 23 telelő szolgálja a haltermelést. A tógazdaság szinte érintetlen tájon épült, erdő veszi körül. Ha mindent összeszámolunk, 140 hektár szántón, 600 hektár erdőn és 200 hektár legelőn gazdálkodnak. A cég főként a haltermelésből és annak eladásából él. Ez utóbbinál Czikk László megjegyzi, hogy miután több halat értékesítenek, mint amennyit termelnek, ezért vásárolnak is. Ily módon szolgálják ki a horgászegyesületeket, az áruházláncokat és a saját boltjaikat.

Katics Máté

Amikor a gazdálkodásról, az elmúlt évi haltermelésről kérdezek, Czikk László átadja a szót Katics Máténak, aki zavarban érzi magát, mert erről a kérdésről Egyed Imre tudja a legtöbbet. Katics Máté végül is elmondta, hogy itt, Varsádon is sokkal kevesebb volt a víz a megszokottnál, aszályos évként könyvelik el a 2012-es esztendőt, hiszen legalább 80 centiméternyi víz hiányzott a tavakból. Ettől függetlenül a pontytermelés az átlagos szinten valósult meg, ám a ragadozó halaknál már okozott problémát a vízhiány, mert a szaporulat elmaradt. A cégnek nincs keltetője, így ivadékot vesznek. Hogy kitől, az változó, mert a vételnél a minőség az elsődleges. Egy-két ponty tájfajta igen jól érzi magát ebben a vízben, így a kedvenc a bősziörményi tükrös, amellyel igen jó eredményeket érnek el.

A minőségi haltermelésről Czikk László úgy fogalmaz, hogy „tudomásul kell venni, aki nem minőségi halat állít elő, az elvesz, s becsukhatja a boltot”. Katics Máté hangsúlyozza, hogy elsődlegesen a tenyészanyag és a víz minőségére ügyelnek leginkább. A Donát-patakot szerencsére nem szennyezi az ipar, így tiszta, haltermeléshez ideális vízminőség áll rendelkezésre. Tiszta, jó minőségű takarmányt etetnek a halakkal. De ha ilyen magas lesz a takarmány ára, s a költségek sem csökkenthetők, akkor nehéz lesz rentábilisan pontyt termelni. A hal árában a 27 százalékos áfa igen magas, emiatt nem lehet árat sem emelni, s csak idő kérdése, hogy mikor mennek tönkre a halgazdaságok. A tavalyi export is gyengébben alakult, sok gazdaságban telel nagy mennyiségű hal, s ezzel, tavasszal sem lehet mit kezdeni.

A beszélgetés vége felé sem feledjük, hogy az idén 30 éves a Czikkhalas vállalkozás. Ha Czikk László visszatekint az elmúlt évtize-

dekre, akkor szerinte több jó döntést hozott, mint rosszat. Nem bánta meg, hogy a pusztaságból létrehozott egy jól működő gazdaságot, termelési kultúrát honosított meg. A Donát-patakon évente hétmillió köbméter víz folyt el használatlanul, ma ebből a tógazdaság 4 millió köbmétert hasznosít. A legnagyobb probléma a tógazda szerint az, hogy ma sem találni olyan embert, aki hozzá hasonló módon létrehoz egy ilyen gazdaságot. A felelősség azokat terheli, akik hagyják kifolyni a vizeinket az országból. Tétlenül nézi mindenki, hogy kiszáradnak a vetések, s nincs öntözés. Öntözés pedig azért nincs, mert nagyon drága, megfizethetetlen az öntözővíz. Pedig új értéket csak úgy hozhatunk létre, ha a vizet hasznosítjuk, és nem hagyjuk felhasználás nélkül elfolyni.

Amikor a jövőről kérdezem Czikk László, akkor elgondolkodik. „Időben levontam a konzekvenciát, és hatvanévesen elmentem nyugdíjba. A felelőségem az ügyvezető, Máté a cégvezető, Imre a termelési vezető. A kasszát persze én kezelem, s a háttérben a vadásztársaságot vezetem. Hagyom a fiatalokat dolgozni, hagyom őket kibontakozni. Sajnálom azokat a fiatalokat, középkorostálybelieket, akik ebben a kiszolgáltatott világban élnek. A gazdasági világválság hosszabb távon gyűrűzik be, mint bárki is gondolta volna. Nagyon „gazdag” ország vagyunk, kétszer annyi önkormányzatot tartunk el, mint az Amerikai Egyesült Államok. A legnagyobb probléma, hogy 1 ember tart el 9-et. Eladható, értéktéremtő munkát 700 ezer ember végez, akik adójukból nem tudnak eltartani 9 milliót. A versenyszféra nem képes finanszírozni a közszférát, ezért ilyen magas a hitelállomány. A piramis a feje tetejére állt. Ebből pedig nagyon nehéz a kiút, még akkor is, ha a jelenlegi kormány mindent megtesz annak érdekében, hogy kivezesse az országot a szakadékból – jelentette ki a tógazda.

Az érdekképviselési tevékenységre kérdez rá. Czikk László válasza ez úttal is tömör: „lesújtó a véleményem az érdekképviseletről”. Czikk László első között lépett ki a Haltermoszból és lepett át a MASZ-ba. Ma már úgy gondolja, hogy egyik szövetségben sem kíván aktívan fellépni, itt is a fiataloknak adná át a stafétabotot. Szerinte a MAHAL-nak is az a problémája, hogy nem tudott időben változtatni, megújulni, s a régi értékek már elkoptak. Elfogyott a bizalmi tőke a szakmában, és bár kicsi a magyar halászság, nem csodálkozna azon sem, ha négy-öt érdekképviselőt jönné létre, mert annyira sokszínűek az ágazat szereplői.

Arra a kérdésre, hogy hogyan sikerült egy több generációs művet 20 év alatt létrehozni, Czikk László nem tud röviden, egy mondattal válaszolni. Először is kellett a történelmi események szerencsés egybeesése. A rendszerváltással elindult a privatizáció. Mindaddig termőföldre magánember nem tehetett rá a kezét, ugyanakkor az állami vállalatok mind mikro-, mind makroszinten a végnapjaikat élték. A '90-es évek elején termőföldet a mai ár egy százalékaért lehetett vásárolni. Laci azonban nem egy halgazdaságot priva-

tizált, hanem egy vízfolyáson új tavakat épített, vagyis olyan szemre volt szükség, amely meglátta a lehetőséget, azaz a több száz éves bozótokban a halastavakat. A megvalósításhoz megértő, támogató hivatali apparátus is kellett, amely sem irigységből, sem fontoskodásból nem tett keresztbe. Talán sejtették, hogy ha a termelés és az adóbevétel növekszik, akkor nekik is lesz fizetésük. Hiszen az állami alkalmazottak és tisztviselők bérét a versenyszféra termeli ki, jegyezte meg Czikk László.

Végül kellett a sikerhez egy szerencsés találkozás, mégpedig Egyed Imrével. Az ő munkássága sorsdöntő a tavak sikeres üzemeltetése szempontjából. A Hortobágyi Halgazdaságot egy kis dunántúli dombvidék születőben lévő halastavaiért cserélte fel. „Imre szakmai tudása, becsületessége, állhatatossága, precizitása, tette a gazdaságot fejlődőképpé. A tavaknak olyan gazdája lett, aki mindent tud a vízről, a halról és a haltermelésről. Amit ő nem tud, azt talán már nem is érdemes tudni. És kellett kiváló kollégák, akik kitartóan hittek munkájuk eredményében. Mindezek együtt tették a gazdaságot azzá, ami most látható.” A haltermelésen túl a hal értékesítése is a profiljuk része, s itt is meg kellett felelni komoly feltételeknek, hangstü-

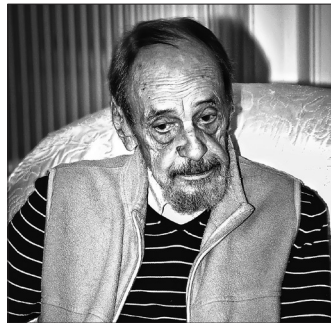
lyozta a tógazda. A piaci szereplőkkel olyan a kapcsolatuk, hogy sokszorosan tesztelt bízalom az alapja az alknak és az adásvételnek. „Nálam egy kézfogás helyettesíti a szerződést, és az adott szó a pecsét rajta. Mégis működik a rendszer, vagy talán éppen ettől működik!” – mondta Czikk László.

Végezetül – akár a mesében – a három kívánságáról kérdezem Czikk László. Az első: reméli, hogy a privatizációs folyamat, ami elkezdődött, egyszer a végére ér. Az lenne a szerencsés, ha nem lenne állami halgazdaság, csak magánkézben működő. A második: támogatást csak fejlesztésre adna, és úgy, hogy a támogatottak tegyék hozzá a saját forintjaikat. A 100 százalékos támogatás semmire sem inspirál, legtöbbször inkább másra használják fel, mint amire adják. És végül a harmadik: legyen a hal megfizethető, ne tartozzon a luxuscikkek körébe. Szerencsés lenne, ha a tej, a kenyér mellett a halat is meg tudná vásárolni az egyébként halszerető magyar ember. Ha több halat fogyasztanánk, akkor 15-20 évvel meghosszabbodhatna az átlagéletkor, úgy, mint azokban az országokban, ahol sok halat fogyasztanak. Az állam is jól járna, ha a lakosság egészségi állapota javulna, mondta végezetül Czikk László.

H. Gy.

Ruttkay András 1931–2013

Ruttkay András egyike volt azoknak a meghatározó személyiségeknek, akik kutatói és termelői-fejlesztői munkájukkal megalapozták a haltermelés növekedését a múlt század hatvanas éveitől a nyolcvanas évek közepéig tartó időszakban, melynek végén a magyarországi haltermelés meghaladta az évi 40 000 tonnát.

Munkássága első időszakában (az ötvenes évek végétől a hatvanas évek közepéig) a nádgazdálkodással, a szikes tavak vízkémiájával és algatenyésztéssel foglalkozott. Ennek során olyan vízkémiai és populációdinamikai ismeretekre tett szert, amelyek jó alapot nyújtottak ahhoz a 30 évig tartó kutatói és technológiai fejlesztői tevékenységhez, amelyet 1969-től mint a Kémiai Labor vezetője, majd mint a Termelés-technológiai Osztály vezetője végzett a HAKI-ban.

A szarvasi tevékenysége során eleinte a haltenyésztéssel/halászattal kapcsolatos problémákat mérte fel. Foglalkozott toxikológiai kérdésekkel (az ammónia és a kénhidrogén toxicitásával), halélettani kérdésekkel, amikor is a halak egészségi állapotát vérvizsgálatok alapján minősítette, vizsgálta a pontyok zsírtartalmának alakulását, növekedését, majd rátért a polikultúrá-

szerkezetek vizsgálatára és optimalizálására. Hamar felismerte, hogy csak az egész folyamatot érdemes nézni, s a tavi haltermeléssel kapcsolatban csak úgy tehetők előremutató megállapítások, ha a trágyázás, takarmányozás, népesítés és a planktondinamika együttesét vizsgálja. Vitatkozott azzal az állással, mely szerint „minden tó egy individuum”, és kísérleti, valamint szaktanácsadói tevékenysége folyamán bebizonyította, hogy az alkalmazott technológiának nagyobb a szerepe egy-egy tó jellemzőinek és termelékenységének kialakításában, mint a tó egyediségének.

Sokat oktatott, szakembereket, szakmérnököket, külföldi vendégkutatókat és ösztöndíjasokat. Részt vett az oktatási munka érdekében, részben azért, mert mindig az „egészet” akarta érteni: vizsgálta a halak növekedését, takarmányhasznosítását, testösszetételét, elemezte a Magyarországon használt technológiákat és javaslatokat tett a fejlesztésükre.

Munkája eredményeit a Halászatban megjelent cikkek, a HAKI Napok előadásai és egyéb kiadványok őrzik. És őrzik azok a szakemberek, akik a Tőle tanult elvek alapján végzik tevékenységüket.

Péteri András

A halászat és haltenyésztés hazai helyzete 1994–2010 között

A szerzők statisztikai adatok alapján röviden bemutatják a hazai halfogyasztás és a haltermékek külkereskedelmi forgalma, valamint termelési technológiák, illetve a természetes vizek esetében halfajok szerinti bontásban a magyarországi haltermelés változásait 1994 és 2010 között. Az adatokból látható, hogy a hazai halgazdálkodás a halhús népszerűségének növekedéséből és az EU-ba való belépésünkből adódó piaci lehetőségeket csak korlátozott mértékben tudta kihasználni.

Halfogyasztás

Magyarország halfogyasztása nemzetközi összehasonlításban továbbra is nagyon alacsony. Bár a 2000-es években a halfogyasztás örvendatosan növekedésnek indult és évi 3 kg alatti értékből 2007-re 3,8 kg-ra nőtt, a gazdasági válság hatására 2008 után valamelyest csökkent. A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) adatai szerint a hazai lakosság halfogyasztása 2010-ben 3,5 kg/fő volt, melynek közel egyharmada esik a karácsonyi ünnepek idejére. Ezzel a fogyasztási mutatóval jelentősen elmaradunk az európai uniós, 20 kg feletti átlagértéktől.

A hazai haltermékek és az import áruk tekintetében a legfontosabb különbség, hogy míg a magyar áruk elsősorban élő hal formájában, addig az import termékek főleg feldolgozott formában kerülnek értékesítésre. Az elmúlt több mint 10 év alatt megváltozott fogyasztási szokások alapján az áruházláncokban fokozatosan növekszik a különböző mértékben feldolgozott hazai termékek értékesítése. Az étkezési célra szánt halfajok egyre bővülő termékskálájának köszönhetően a hazai pontycentrikus fogyasztással szemben növekvő tendenciát mutat az intenzív termálvizes rendszerekben nevelt fajok (afrikai harcsa, kéksügér, tokfélék) részese-dése a forgalomból (Szathmáry et al., 2009).

A haltermékek külkereskedelmi forgalma

A KSH adatai a haltermékek külkereskedelmi forgalmáról hozzávetőleges képet adnak mind az import, mind pedig az export kereskedelmi forgalmára kiterjedően, mivel torzítja az adatokat, hogy az export termékek listáján külföldön előállított tételek is szerepelnek, melyek csak tranzit jellegű áruként tartózkodnak az országban, mielőtt bizonyos mértékű feldolgozást követően vagy változtatlan formában továbbszállításra kerülnek. Az adatok pontatlanságát eredményezte sokáig az is, hogy az egyes tételek

vámstatisztikai besorolása nem mindig volt helyes. Tovább módosítja a kapott értékeket, hogy az adatok egy része nem hozzáférhető. Ez utóbbi tényező a kevés piaci szereplővel és azzal magyarázható, hogy az adatvédelem nem teszi lehetővé a szereplők beazonosítását. A fedett statisztikai sorok problematikája elsősorban a pisztráng és az angolna exportjának tekintetében jelentkezik. Végül az is hozzájárul az adatok pontatlanságához, hogy az EU-ban a tagországok között folyó kis mennyiségű forgalomról az egységes piac jegyében nem végeznek adatgyűjtést (Pintér, 2003; 2008; Jámorné és Bardócz, 2011). A módszertani eltérések magyarázzák az 1999 és 2003 közötti, valamint az EU-s csatlakozásunk utáni, vagyis 2004-től közölt, az 1. táblázatban bemutatott export-import statisztikai adatok között megfigyelhető szembeötlő különbségeket.

Az 1. táblázatból ugyanakkor egyértelműen látszik, hogy hazánkban 1999-től kezdve folyamatosan növekszik a hal és haltermékek importja, mely az elmúlt években mindig jelentősen meghaladta a vizsgált termékekre vonatkozó exportunkat. A magyarországi hal- és haltermékexport fejlődését sokáig két tényező is akadályozta. Jelentősen befolyásolta ugyanis a külkereskedelmi forgalmunkat, hogy 2004-ig nem rendelkezünk az európai uniós előírásoknak megfelelő feldolgozóüzemmel, ezért az uniós tagországokba haltermékeket nem, csak élő halat exportálhattunk. A hazai hal és haltermékek exportjának tekintetében az 1999 és 2010 közötti intervallumban 2007-ig mind súly, mind ár vonatkozásában egyértelműen csökkenő volt a trend, de 2008-tól 2010-ig – különösen érték tekintetében – jelentős növekedés könyvelhető el. Ez megmutatkozott a javuló export-import arányban is.

Az import tekintetében az egész időszak tekintetében folyamatos növekedésről tudunk beszámolni, és az utolsó években javuló egyenleg ellenére az import mintegy 10-szeresen haladja meg az exportot (a '90-es évek végén az arány még csak 4–5-szörös volt!).

Haltermelés

„A magyar halászati ágazat megnevezés alatt értjük a mesterséges tavakban, medencékben történő haltermelést, a természetes vizeken folyó kereskedelmi halászatot, és az ezen vizek horgászati hasznosításával összefüggő halgazdálkodási tevékenységeket” (Hajtun, 2012). Magyarországon alapvetően kétféle haltermelési technológia létezik: a tógazdasági haltermelés, melynek tradicionális halfaja a ponty, és az intenzív üzemi haltermelés, melynek döntő többségben előállított halfaja az afrikai harcsa.

Az 1994 és 2010 közötti időszakban Magyarország teljes haltermelésére vonatkozó adatokat a 2. táblázat tartalmazza. Az adatokból látható, hogy 1999-ben jelentősen megnőtt (több mint 2000 tonnával) a tógazdasági és intenzív üzemi haltermelés az előző évhez képest, aminek valószínű oka, az 1997. évi XLI. törvény alapján megalapították hazánkban az Országos Halászati Adattárat (OHA), amely pontosabb és részletesebb statisztikai adatszolgáltatást tesz lehetővé. Az OHA felállítását az Európai Unió közös halászati politikája követelte meg. Az OHA közben továbbfejlődött, és 2003-tól már külön adatok vannak a tógazdasági és intenzív üzemi haltermelésre is, bruttó és étkezési kategóriabontásban.

Az adatokból látható, hogy 2005-ig az ország bruttó haltermelése 25 ezer tonna körül alakult és az étkezési haltermelés nem érte el a 20 ezer tonnát. 2005-től 2007-ig a bruttó haltermelésünk növekedett, meghaladta a 30 ezer tonnát, majd csökkenésnek indult. Ezen belül az étkezési haltermelésünk követte ezt a trendet, de 2005 és 2010 között végig 20 ezer tonna felett maradt. (A bruttó és az étkezési haltermelés közötti különbség a tenyésztanyag-utánpótlásként hasznosított növendékhal és ivadékok.)

Tógazdasági haltermelés

A tógazdasági haltermelés bázisát, mintegy 80%-át a ponty teszi ki, de mellette még busát, amurt és néhány ragadozó fajt (csuka, harcsa, süllő) is előállítunk környezetbarát módszerekkel. A statisztikai adatok szerint hazánk területén mintegy 390 tógazdasági működik (Hajtun, 2012). Az Agrárgazdasági Kutató Intézet (AKI) által feldolgozott jelentések szerint – az üzemelő tóterület megoszlását vizsgálják az egyes szektorok között – a rendelkezésre álló 26,5 ezer hektárból összesen 24 364 hektáron folyt tógazdasági haltermelés 2011-ben hazánkban, aminek

(Folytatás a 8. oldalon)

miért MI?

Az Országos Takarékszövetkezeti Szövetség tagszervezetei

Abaúj Takarékszövetkezet
Agrár Belpátfalva Takarékszövetkezet
Alba Takarékszövetkezet
Apátfalvi Takarékszövetkezet
Bácska Takarékszövetkezet
Bak és Vidéke Takarékszövetkezet
Bakonyvidéke Takarékszövetkezet
Balaton - Felvidéki Takarékszövetkezet
Balatonföldvár és Vidéke Takarékszövetkezet
Balmazújváros és Vidéke Takarékszövetkezet
Bátaszék és Vidéke Takarékszövetkezet
Boldva és Vidéke Takarékszövetkezet
Bóly és Vidéke Takarékszövetkezet
Borotai Takarékszövetkezet
Borsod Takarékszövetkezet
Bükkalja Takarékszövetkezet
Cserhátvidéke Körzeti Takarékszövetkezet
Dél-Zalai Egyesült Takarékszövetkezet
Drégelypalánk és Vidéke Takarékszövetkezet
Duna Takarékszövetkezet
Dunaföldvár és Vidéke Takarékszövetkezet
Dunapataj és Vidéke Takarékszövetkezet
Eger és Környéke Takarékszövetkezet
Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezet
Ercsi és Vidéke Körzeti Takarékszövetkezet
Érd és Vidéke Takarékszövetkezet
Érsekvadkert és Vidéke Takarékszövetkezet
Fegyvernek és Vidéke Körzeti Takarékszövetkezet
Felsőzsolca és Vidéke Takarékszövetkezet
Fókusz Takarékszövetkezet
Fontana Credit Takarékszövetkezet
Forrás Takarékszövetkezet
Főnix Takarékszövetkezet
Gádosor és Vidéke Takarékszövetkezet
Gyöngyös-Mátra Takarékszövetkezet

Gyulai Takarékszövetkezet
Hajdú Takarékszövetkezet
Hajós és Vidéke Takarékszövetkezet
Hartai Takarékszövetkezet
Hatvan és Vidéke Takarékszövetkezet
Hévíz és Vidéke Takarékszövetkezet
Hodász-Porcsalma Takarékszövetkezet
Hungária Takarékszövetkezet
Jász - Takarékszövetkezet
Jászárokszállás és Vidéke K. Takarékszövetkezet
Kápolnásnyék és Vidéke Takarékszövetkezet
Kaposmenti Takarékszövetkezet
Kéthely és Vidéke Takarékszövetkezet
Kevermes és Vidéke Takarékszövetkezet
Kinizsi Bank Zrt
Kis - Rába Menti Takarékszövetkezet
KISKUN Takarékszövetkezet
Kiszombor és Vidéke Takarékszövetkezet
Kondorosi Takarékszövetkezet
Környe - Bokod Takarékszövetkezet
Kunszentmárton és Vidéke Takarékszövetkezet
Lakiteleki Takarékszövetkezet
Lébény-Kunsziget Takarékszövetkezet
Lövő és Vidéke Takarékszövetkezet
Mohácsi Takarékszövetkezet Bank Zrt
Nagyecsed és Vidéke Takarékszövetkezet
Nagyréde és Vidéke Takarékszövetkezet
Nemesnádudvar és Vidéke Takarékszövetkezet
Nyírbélteki Körzeti Takarékszövetkezet
Nyúl és Vidéke Takarékszövetkezet
Orgovány és Vidéke Takarékszövetkezet
Pannon Takarékszövetkezet Bank Zrt
Pannonhalma és Vidéke Takarékszövetkezet
Partiscum XI Takarékszövetkezet
PÁTRIA Takarékszövetkezet

Pillér Takarékszövetkezet
Polgári Takarékszövetkezet
Rábaközi Takarékszövetkezet
Rajka és Vidéke Takarékszövetkezet
Rakamaz és Vidéke Körzeti Takarékszövetkezet
Répcelak és Vidéke Takarékszövetkezet
Rétköz Takarékszövetkezet
Ricse és Vidéke Takarékszövetkezet
Rónasági Takarékszövetkezet
Rum és Vidéke Takarékszövetkezet
Sajóvölgye Takarékszövetkezet
Sárbogárd és Vidéke Takarékszövetkezet
Savaria Takarékszövetkezet
Solt és Vidéke Takarékszövetkezet
Somogy Takarékszövetkezet
Szabadszállás és Vidéke Takarékszövetkezet
Szabolcs Takarékszövetkezet
Szatmár-Beregi Takarékszövetkezet
Szécsény és Környéke Takarékszövetkezet
Szendrő és Vidéke Takarékszövetkezet
Szentgál és Vidéke Takarékszövetkezet
Szentlőrinc-Ormánság Takarékszövetkezet
Szerencs és Környéke Takarékszövetkezet
Szigetvári Takarékszövetkezet
Téti Takarékszövetkezet
Tiszafüred és Vidéke Takarékszövetkezet
Tiszavasvári Takarékszövetkezet
Tompai és Vidéke Takarékszövetkezet
Újszász és Vidéke Körzeti Takarékszövetkezet
Vámosgyörk és Vidéke Takarékszövetkezet
Veresegyház és Vidéke Takarékszövetkezet
Zalavölgye Takarékszövetkezet
Zemplén Takarékszövetkezet
Zirci Takarékszövetkezet
Zomba és Vidéke Takarékszövetkezet

További információ: www.magartakarek.hu

mert

MAGYAR TAKARÉK

A hazai bank

1. táblázat: Magyarország hal- és halászati termékeinek külkereskedelmi forgalma (halliszt nélkül) 1999–2010

	export		import		export/import	
	nettó súly (t)	ár*	nettó súly (t)	ár*	nettó súly (%)	ár* (%)
2010	2237,6	6286,4	19 730,4	53 622,5	11,3	11,7
2009	1590,0	4529,5	19 618,2	50 124,2	8,1	9,0
2008	1607,2	3892,0	20 693,9	56 088,0	7,8	6,9
2007	1208,0	1972,8	18 604,3	48 029,7	6,5	4,1
2006	1316,1	3432,7	18 546,1	44 651,0	7,1	7,7
2005	1000,1	2367,0	17 507,0	43 068,0	5,7	5,5
2004	1964,0	3325,0	18 836,0	36 536,0	10,4	8,8
2003	2703,6	5613,0 (4 991,2 euró)	17 437,2	36 963,5 (32 668,6 euró)	15,5	15,2
2002	2544,1	4161,7	16 413,3	31 309,4	15,5	13,3
2001	3376,1	4875,6	15 401,9	27 872,2	21,9	17,5
2000	3554,3	5676,2	14 676,8	24 770,0	24,2	22,9
1999	3486,7	6363,3	13 235,6	24 293,2	26,3	26,2

*2004-ig ezer USD-ben kifejezve; 2004-től EUR-ban kifejezve

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés

döntő részét magántulajdonban lévő társas vállalkozások üzemeltették, 1994-től fokozatosan növelve részarányukat, elsősorban az állami gazdálkodó szervezetek, mezőgazdasági és halászati szövetkezetek rovására. Szomorú tény, hogy sem az állami tulajdonú tógazdaságokban, sem a mezőgazdasági és a halászati szövetkezeteknél, illetve horgász-szervezeteknél gyakorlatilag nem végeztek törekonstrukciót.

A hazai tógazdaságokba kihelyezésre és lehalászásra került halmennyiségeket vizsgálva elmondható, hogy a 2000-es években

az összes kihelyezett anyag – egy év kivételével – mindig 7000 tonna felett volt, az összes lehalászott anyag pedig mindvégig 17 800 tonna felett maradt, de 2007-ben meghaladta a 21 000 tonnát is.

Intenzív üzemi haltermelés

Napjainkban az intenzív haltenyésztési rendszerekben Magyarországon jelenleg főként a pisztráng-, tok- és harcsafélék, illetve egyes tengeri halak termelésével foglalkoznak. Az intenzív üzemi haltermelés

süknél növekedő tendencia tapasztalható. Az étkezési célú afrikai harcsa és a tokfélék esetében növekedett a kibocsátott végtermék mennyisége, ezzel szemben az étkezési pisztráng termelése lecsökkent. Az intenzív termelésű üzemek bruttó halhozama mintegy 2000 tonna, melynek 95%-át étkezési célra állítják elő. Az intenzív haltermelő rendszerekben a meghatározó halfaj az afrikai harcsa, ami a termelésnek körülbelül 90%-át teszi ki (Jámborné és Bardócz, 2011).

Természetes vizek közvetlen hasznosítása

A halászati ágazat másik termelőbázisát a természetes vizek képezik, melyek hasznosítása alapvetően kétirányú lehet: kereskedelmi halászati és rekreációs célú. A rekreációs célú hasznosítás döntő többségét a horgászat, kisebb hányadát pedig a kisszerszámos halászat képezi. Az OHA nyilvántartása alapján 2010-ben a halászati vízterületek Magyarországon összesen 140 402 hektárt tettek ki, melynek 3 561 hektárnyi területén nem volt fogás (Jámborné, Bardócz, 2011).

A halászat és a horgászat összesített 2010-es adatai alapján a természetes vizekből és víztározókból származó halzsákmány 52,2%-át a ponty tette ki, ami a '90-es évek 40% alatti részesedéséhez képest jelentős aránynövekedés. Ennek elsődleges oka nem a kifogott ponty mennyiségének növekedése, mivel az 2000 és 2010 között 3000 és 4000 tonna között mozgott, hanem a teljes halzsákmány csökkenésében keresendő (6000 tonna körüli éves mennyiségre mérséklődött).

A természetes vizek közvetlen hasznosításában a Balaton különleges szerepet játszik (pl. angolna), és ezen belül is erősen eltér a balatoni horgászati és halászati kitermelés jellege. 2010-ben a szelektív jellegű kereskedelmi halászat fő zsákmányát a busa és az angolna alkotta, ezen felül csak az egyéb fajok kategóriájában jelentős a halászat részaránya a Balatonból származó zsákmányban. A többi nemes halból származó fogások döntő többsége a horgászatból származik.

Összefoglalás

A bemutatott adatok alapján elmondható, hogy bár – sok állattenyésztési ágazattal szemben – a haltermelés megtartotta, sőt még növelni is tudta a '90-es évek elejének termelési színvonalát, de a halhús népszerűségének növekedéséből és az EU-ba való belépésünkből adódó piaci lehetőségeket csak korlátozott mértékben tudta kihasználni a szektor, amely tényezők hatékonyabb kihasználása a további bővülés elengedhetetlen feltétele.

Danó Éva – dr. Ózsvári László
SZIE-ÁOTK, Állat-egészségügyi Igazgatástani és Ágrárgazdaságtani Tanszék

2. táblázat: Magyarország teljes haltermelése 1994–2010

Év	Tógazdasági haltermelés		Intenzív üzemi haltermelés		Természetesvízi zsákmány		Összesen	
	(tonna)							
	bruttó	étkezési	bruttó	étkezési	bruttó	étkezési	bruttó	étkezési
2010	18 559	12 306	2114	1938	6216	6006	26 889	20 250
2009	19 927	13 027	2066	1798	6364	6098	28 357	20 923
2008	20 071	13 735	2461	1952	7394	7024	29 926	22 711
2007	21 384	13 878	2283	1987	7024	6669	30 691	22 534
2006	20 762	12 898	2081	1789	7540	7172	30 383	21 859
2005	19 173	12 189	1921	1471	7609	7317	28 633	20 977
2004	18 729	11 457	1784	1287	7242	6817	27 755	19 561
2003	17 754	10 818	1249	1050	6536	6118	25 539	17 986
Év	Tógazdasági és intenzív üzemi bruttó termelés (t)		Tógazdasági és intenzív üzemi étkezési haltermelés (t)		Természetesvízi zsákmány (t)		Összesen (t)	
					bruttó	étkezési	bruttó	étkezési
2002	19 116		11 574		6750	6438	25 866	18 012
2001	19 442		13 050		6638	6138	26 080	19 188
2000	19 904		12 852		7101	6810	27 005	19 662
1999	19 123		11 947		7514	7105	26 637	19 052
1998	16 858		10 263		7265	6040	24 123	16 303
1997	14 510		9334		7406	7036	21 916	16 370
1996	13 518		8170		7606	7178	21 124	15 348
1995	15 549		9933		7314	7059	22 863	16 992
1994	15 650		9837		8301	8107	23 951	17 944
Forrás: AKI és HAKI adatai alapján saját szerkesztés								

Forrás: AKI és HAKI adatai alapján saját szerkesztés